

אמירה לנכרי במקום מצוה

שוע"ר סי' רעו

ח בקצת מקומות נהגו רבים להקל באמירה להנכרי להדליק נרות לצורך סעודה כשנכבו הנרות ואי אפשר לאכול בחשך, ויש שלמדו זכות על שלא מיחו בידם חכמים, לפי שסומכין על מי שאומר שלא גזרו על שבות של אמירה לנכרי במקום מצוה אפילו לומר לו לעשות מלאכה גמורה של תורה. ומכל מקום אם נר אחד דלוק עדיין ויכולים לאכול אצלו, אסור לומר לנכרי שידליק עוד, שאין כאן מצוה כל כך לדחות בשבילה שבות של אמירה ... אבל כל אדם צריך להחמיר לעצמו שלא לומר לנכרי להדליק נר אף על פי שיושב בחושך ואינו יכול לאכול סעודת שבת, לפי שרבו האומרים שלא התירו שבות במקום מצוה אלא שבות דשבות כמו שיתבאר בסי' ש"ז, ודבריהם עיקר, לפיכך אין להקל כלל בזה אפילו לצורך גדול. אלא שאין למחות בהמקילין, שמוטב שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידים.

שוע"ר סי' שו

כז הלוקח בית או שדה בארץ ישראל מן הנכרי, מותר לו לומר לנכרי לכתוב לו שטר מכירה בשבת, אם הנכרי הולך לדרכו בשבת ומעלהו בערכאות שלהם לחתום לו, שאמירה לנכרי בשבת אינה אסורה אלא מדברי סופרים, ומשום ישוב ארץ ישראל לא גזרו, אף על פי שגזרו בשאר מצות:

שוע"ר סי' שז

יב דבר שאינו מלאכה ואינו אסור לעשותו בשבת אלא משום שבות, מותר לישראל לומר לנכרי לעשותו בשבת ... לצורך מצוה אומר ישראל לנכרי לעלות באילן בראש השנה כדי להביא משם שופר לתקוע בו, או לומר לו שיביא לו חמין בשבת מחצר לחצר שאין ביניהם עירוב (או דרך כרמלית).

שוע"ר סי' שכה

טז נהגו העולם היתר אפילו לכתחלה לומר לנכרי להביא שכר או שאר דברים שהם צורך השבת דרך כרמלית. ויש שלמדו עליהם זכות לומר שצרכי שבת חשובים הם כדבר מצוה שהתירו בו שבות דשבות כמו שנתבאר בסי' ש"ז ... ומכל מקום אין להקל אלא בשכר וכיוצא בו מהדברים הצריכים בשבת צורך גמור, שאי אפשר להיות בלעדס אלא בדוחק קצת, אבל דברים שאין צריך כל כך, כגון פירות ומיני תבשילים יתירים וכיוצא בהם, אינן נקראים דבר מצוה.

שוע"ר סי' שלא

ז ולומר לנכרי לעשות, אם הוא דבר שאם עשהו ישראל אין בו איסור אלא מדברי סופרים, אומר לנכרי ועושהו, שלא גזרו על שבות דשבות במקום מצוה כמ"ש בסי' ש"ז, ואם הוא דבר שאסור לישראל לעשותו מן התורה, כגון לתקן האיזמל או להביאו דרך רשות הרבים גמורה, לא יאמר לנכרי לעשותו. ויש מתירים אמירה לנכרי במקום מצוה, אפילו בדבר האסור מן התורה כמ"ש בסי' רע"ו. ואף שאין לסמוך על דבריהם בשאר מצוה כמ"ש שם, מכל מקום במילה שהיא עצמה דוחה שבת, יש לסמוך על דבריהם אף לענין מכשירה, אם אי אפשר למול היום בענין אחר.

ח יש אוסרין להוציא התינוק מביתו לבית הכנסת דרך כרמלית או חצר שאינה מעורבת, אפילו ע"י נכרי, שאין בהוצאה זו צורך מצוה שהרי אפשר למולו בביתו ויש מתירין בזה משום ברב עם הדרת מלך.

שוע"ר סי' שלד

יט יש מתירין לומר לנכרי להציל ספרים אפילו דרך רשות הרבים, שלא גזרו על שבות אמירה לנכרי במקום בזיון כתבי הקודש.

שוע"ר סי' שלח

יש מתירין לומר לנכרי לנגן בכלי שיר בחופות משום כבוד חתן וכלה, לפי שהוא צורך מצוה, שזהו עיקר שמחת חתן וכלה, ובמקום מצוה לא גזרו על אמירה לנכרי בדבר שאינו אסור לישראל אלא מד"ס כמו שנתבאר בסי' ש"ז. אבל אם נפסקה נימא בכנור אסור לומר לו שיתקננה, שתיקון כלי הוא איסור של תורה ואסור לומר לנכרי אפילו במקום מצוה כמ"ש בסי' רע"ו (עיין שם שאין למחות ביד המקילים).

שוע"ר סי' תקפו

כז על ידי נכרי מותר לעשות כל דבר שאיסורו אינו אלא מדברי סופרים, כגון לעלות באילן, ולהביאו מחוץ לתחום, וכל כיוצא בזה. אבל אסור לומר לנכרי לעשות מלאכה גמורה בשבילו.

מהשיעור הבע"ל ועד סוף הקיץ, בעזה"ת יתקיים השיעור השבועי, ביום השני, בין מנחה לערבית (לערך בזמן שקיעת החמה).

*

ובזה ממשיכים אנו את סדרת שיעורים בנושא:

אמירה לנכרי

נושא כללי זה מתחלק למספר נושאים פרטיים, שבהם ידונו השיעורים הבע"ל:

א) משלוח בגדים ואוכל שהגיע בשבת

ב) הזמנת משלוח שיגיע בשבת

ג) אמירה לנכרי במקום מצוה

ד) אמירה לנכרי במקום חולי וקור וחום.

ה) אמירה לנכרי בדרך סיפור.